

כאשר מגיע זמן תפלת מנחה, (אסתר ב) בערב היא באה. זהו שפתיב (בראשית ח) ותבא אליו היונה לעת ערב. משום שמונחה שלוחה היא לאדוני, (אדני צדיק להיות) בגלות של עשו, (שם לב) והנה גם הוא אחרינו. ועוד לאדוני (אדוני לאדוני), זהו אדון כל הארץ, וזה צדיק, משם יוסף הצדיק, (דברים לג) בכור שורו הדר לו, שעתידי לצאת ממנו משיח בן אפרים. ובגללו נאמר (בראשית לו) והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי. ובצדיק נאמר, כל הפורע - כורע בכרוף. אמר המנורה הקדושה, רועה נאמן, בך נאמר (שמות יג) ויקח משה את עצמות יוסף. משום שגוף וברית נחשבים כאחד. ומשום זה עליך נאמר, והנה קמה אלמתי וגם נצבה. שכך תפלה בעמידה. וכן כל הזקף - זקף בשם. ובצדיק, כל הפורע - כורע בכרוף, וזהו ותשתחווין לאלמתי. שאפה אחוז בימין ובשמאל, בגוף וברית. ואחר כך תעלה עליהם לבינה, לפתח בה חמשים שערים של חרות לישראל, לקיים (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. ומשום זה תפלת שחרית חובה, ותפלת ערבית רשות.

בערבית הוא ברפת השפיכנו, ששוככת בין זרועי המלך בגלות. כאשר יבא הבקר, פסח אחוז בו בימין. אבל בזרוע שמאל של יצחק - חדש תשרי. (בראשית כד) ויהי הוא טרם פלה לדרך והנה רבקה יצאת, מן הגלות. ומשום שלא יוצאת מצד הדין, יעקב שפל את ידיו, ושם שור בימין, אריה בשמאל. (תהלים ק) נאם ה' לאדוני שב לימיני - זה צדיק, כנגדו משיח בן יוסף. ואמר לו שב לימיני, זרוע של אברהם, בגלות של ישמעאל, עד אשית איביך הדום לרגליך.

באותו זמן תתעורר רוח יתרה תוספת על ישראל, אשפוף את רוחי על כל

כד מטי זמן צלותא דמנחה, בערב היא באה. הדיא הוא דכתיב, (בראשית ח) ותבא אליו היונה לעת ערב. בגין דמנחה שלוחה היא לאדוני, (אדני מיבעי ליה) בגלותא דעשו, (שם לב) והנה גם הוא אחרינו. ועוד לאדוני (אדוני לאדוני), דיא איהו אדון כל הארץ, ודיא צדיק, מתמן יוסף הצדיק, (דברים לג) בכור שורו הדר לו. דעתידי לנפקא מניה משיח בן אפרים. ובגיניה אתמר. (בראשית לו) והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי. ובצדיק, כל הפורע כורע בכרוף.

אמר בוצינא קדישא, רעיא מהימנא, בך אתמר (שמות יג) ויקח משה את עצמות יוסף. בגין דגוף וברית חשבינן חד. ובגין דיא עלף אתמר, והנה קמה אלמתי וגם נצבה. דכך תפלה מעמד. וכן כל הזקף זקף בשם. ובצדיק, כל הפורע כורע בכרוף, והיינו ותשתחווין לאלמתי. דאנת אחיד בימינא ובשמאלא, בגוף וברית. ולבתר תסתלק עליהו לבינה, למפתח בה חמשים תרעין דחירו לישראל. לקיימא, (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, ובגין דיא צלותא דשחרית חובה, דערבית רשות.

בערבית איהו השפיכנו, דשכיבת בין זרועי מלכא בגלותא. כד ייתי צפרא, פסח אחיד ביה בימינא. אבל בדרועא שמאלא דיצחק, תשרי. (בראשית כד) ויהי הוא טרם פלה לדרך והנה רבקה יצאת, מן גלותא. ובגין דלא נפקי מסטרא דדינא, יעקב (בראשית מח) שפל את ידיו, ושוי שור בימינא, אריה בשמאלא. ובגין דיא (תהלים ק) נאם ה' לאדני שב לימיני, דיא צדיק, לקבליה משיח בן יוסף, ואמר ליה שב לימיני, דרועא דאברהם, בגלותא דישמעאל, עד אשית איביך הדום לרגליך.

בההוא זמנא, יתער רוח יתרה תוספת על ישראל, הדיא

שלא יוצאת מצד הדין, יעקב שפל את ידיו, ושם שור בימין, אריה בשמאל. (תהלים ק) נאם ה' לאדוני שב לימיני - זה צדיק, כנגדו משיח בן יוסף. ואמר לו שב לימיני, זרוע של אברהם, בגלות של ישמעאל, עד אשית איביך הדום לרגליך.

באותו זמן תתעורר רוח יתרה תוספת על ישראל. זהו שפתיב (ויאל א) אשפוף את רוחי על כל

בְּשֵׁר. וְיִהְיֶה מְנוּחָה לְיִשְׂרָאֵל
מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם, (אסתר ט) וְנוּחַ
מֵאִיבֵיהֶם. פְּדֻגְמַת הַשְּׁבֵת,
שְׁנוּסָפֶת בְּאֶדְם נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשֵׁבֶת
וְיֵשׁ לָהֶם בַּה נַחַת - אִם בְּנֶפֶשׁ
יִתְּרָה יֵשׁ לָהֶם נַחַת, שְׁהִיא נִקְבָּה,
כָּל שֶׁכֵּן בְּרוּחַ, שְׁהוּא זָכָר.

וְתַנְאִים וְאִמּוֹרָאִים, נֶפֶשׁ יִתְּרָה
לְכָל יִשְׂרָאֵל כְּאֶחָד - אַחַת הִיא,
אֲבָל לְכָל אָדָם הוּא כְּפִי מַעֲשָׂיו.
וְלִמְדֵנוּ מִקַּל וְחֹמֶר שֶׁל הַתְּשׁוּבָה,
שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל כְּאֶחָד, בְּכָל זְמַן
שְׁחוֹזְרִים כָּלֶם - מֵתַקְבְּלִים. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (דברים ד) כֹּה' אֱלֹהֵינוּ בְּכָל
קְרָאנוּ אֱלִינוּ. שְׁשֵׁם ה' מִכְתָּר
עֲלֵיהֶם בְּכַתְרוֹ, שְׁהוּא כְּתָר עֲלִיוֹן.
וְזוֹהִי נִשְׁמָה יִתְּרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל
בְּשֵׁבֶת וַיִּמִּים טוֹבִים. וּמִשׁוּם זֶה
תִּקְנֵנוּ בְּכָל יוֹם לְחַתֵּם בְּשֵׁם יְהוָה,
שְׁהוּא חוֹתֵם שֶׁל כָּל הַבְּרִכוֹת שֶׁל
הַתְּפִלוֹת, וְלֹא אוֹמְרִים מוֹסֵף בְּלִי
כְּתָר. וּבְשֵׁבֶת תִּקְנֵנוּ לוֹמַר בְּמוֹסֵף,
כְּתָר יִתְּנוּ לָךְ ה' אֱלֹהֵינוּ.

אֲבָל לְכָל אֶחָד מֵיִשְׂרָאֵל, כִּף
יִרְדֵּת לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה כְּפִי מִדְּרָגָתוֹ.
אִם הוּא חֲסִיד - נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ
יִתְּרָה מִמֵּדַת חֲסִיד כְּפִי מִדְּרָגָתוֹ;
אִם הוּא גְבוּר, יִרָא חֲטָא - נוֹתְנִים
לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה מִמֵּדַת הַגְּבוּרָה;
וְאִם הוּא אִישׁ תָּם - נוֹתְנִים לוֹ
נֶפֶשׁ יִתְּרָה מִמֵּדַת אֱמֶת. וְנֶפֶשׁ
יִתְּרָה זוֹ מְלָכוּת, שְׁהִיא כְּלוּלָה
מֵעֵשֶׂר סְפִירוֹת, וְכִפִּי מֵדָה שֶׁל בֵּן
אָדָם. אִם נִשְׂיָא יִשְׂרָאֵל, אוֹ חֲכָם,
אוֹ מְבִין בְּחֻכְמָה, אוֹ בַּתּוֹרָה,
שְׁנֹאֲמַר בּוֹ (משלי א) לְהִבִּין מִשָּׁל
וּמְלִיצָה, אוֹ בְּנִבְיָאִים, אוֹ
בְּכַתּוּבִים - כִּף נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ
יִתְּרָה שְׁנִקְרָאת כְּתָר מְלָכוּת.

וְאִם חֲכָם, כְּמוֹ שְׁבַאֲרָנוּ, הַמְּחַפְּסִים
לְכָל אָדָם, שְׁנֹאֲמַר (תהלים קד) כָּלֶם
בְּחֻכְמָה עֲשִׂית - נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ
יִתְּרָה מִשָּׁם. וְאִם הוּא מְבִין דְּבַר בַּתּוֹרָה - נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה מִבִּינָה. וְאִם הוּא

הוּא דְּכַתִּיב, (יזאל א) אֲשַׁפּוּף אֶת רוּחִי עַל כָּל בְּשֵׁר, וְיִהְיֶה
נִיחָא לְיִשְׂרָאֵל מֵאִמּוּמִין דְּעַלְמָא, (אסתר ט) וְנוּחַ מֵאִיבֵיהֶם.
כְּגוֹוְנָא דְשֵׁבֶת, דְּאִתּוּסָף בְּבַר נֶשׁ נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשֵׁבֶת, וְאִית
לוֹן בַּה נִיחָא, אִי בְּנֶפֶשׁ יִתְּרָה אִית לוֹן נִיחָא, דְּאִיְהִי
נוֹקְבָא, כָּל שֶׁכֵּן בְּרוּחָא דְּאִיְהוּ דְּכוּרָא.

וְתַנְאִים וְאִמּוֹרָאִים, נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשֵׁבֶת לְכָל יִשְׂרָאֵל
כְּאֶחָד, חַד אִיְהִי. אֲבָל לְכָל בַּר נֶשׁ, אִיְהוּ כְּפּוּם
עוֹבְדוּי. וְאֵלִיפְנָא מִקַּל וְחֹמֶר דְּתִיּוּבְתָא, דְּכָל יִשְׂרָאֵל
כְּאֶחָד, בְּכָל זְמַנָּא דְּחִזְרִין בְּלָהוּ, מֵתַקְבְּלִי. הִדָּא הוּא
דְּכַתִּיב, (דברים ד) פִּי אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קְרָאנוּ אֱלִינוּ, דְּשֵׁם יי
מוֹכְתָר עֲלֵיהוּ בְּכַתְרֵיהּ, דְּאִיְהוּ כְּתָר עֲלִיוֹן. וְהִיא אִיְהוּ
נִשְׁמָה יִתְּרָה דְּכָל יִשְׂרָאֵל, בְּשֵׁבֶת וַיִּמּוּן טְבִין. וּבְגִין דָּא
תִּקְנֵנוּ בְּכָל יוֹמִין, לְמַחְתֵּם בְּשֵׁם יְהוָה, דְּאִיְהוּ חוֹתֵם דְּכָל
בְּרַכָּאן דְּצִלוֹתֵין, וְלֹא אִמְרִין מוֹסֵף בְּלֹא כְּתָר. וּבְשֵׁבֶת,
תִּקְנֵנוּ לְמִימַר בְּמוֹסֵף, כְּתָר יִתְּנוּ לָךְ יי אֱלֹהֵינוּ.

אֲבָל לְכָל חַד מֵיִשְׂרָאֵל, הִכִּי נַחִית לִיה נֶפֶשׁ יִתְּרָה, כְּפּוּם
דְּרִגָּא דִּילִיה. אִי הוּא חֲסִיד, יְהִבִּין לִיה נֶפֶשׁ יִתְּרָה
מִמֵּדַת חֲסִיד, כְּפּוּם דְּרִגָּא דִּילִיה. אִי אִיְהוּ גְבוּר, יִרָא
חֲטָא, יְהִבִּין לִיה נֶפֶשׁ יִתְּרָה, מִמֵּדַת גְּבוּרָה. וְאִי אִיְהוּ
אִישׁ תָּם, יְהִבִּין לִיה נֶפֶשׁ יִתְּרָה, מִמֵּדַת אֱמֶת. וְנֶפֶשׁ
יִתְּרָה דָּא מְלָכוּת, דְּאִיְהִי כְּלִילָא מֵעֵשֶׂר סְפִירוֹאן, וְכְפּוּם
מֵדָה דְּבַר נֶשׁ. אִם נִשְׂיָא יִשְׂרָאֵל, אוֹ חֲכָם, אוֹ מְבִין
בְּחֻכְמָה, אוֹ בַּתּוֹרָה, דְּאִתְּמַר בִּיה, (משלי א) לְהִבִּין מִשָּׁל
וּמְלִיצָה. אוֹ בְּנִבְיָאִים, אוֹ בְּכַתּוּבִים. הִכִּי יְהִבִּין לִיה נֶפֶשׁ
יִתְּרָה, דְּאִתְּקִרִיאַת כְּתָר מְלָכוּת.

וְאִי חֲכָם, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא הַמְּחַפְּסִים לְכָל אָדָם, דְּאִתְּמַר
(תהלים קד) כָּלֶם בְּחֻכְמָה עֲשִׂית, יְהִבִּין לִיה נֶפֶשׁ יִתְּרָה
מִתְּפָן. וְאִם הוּא מְבִין דְּבַר מֵתוּף דְּבַר בְּאוּרִיטָא, יְהִבִּין
לִיה נֶפֶשׁ יִתְּרָה מִבִּינָה. וְאִם הוּא חֲכָם בְּנִבְיָאִים
וּבְכַתּוּבִים, יְהִבִּין לִיה נֶפֶשׁ יִתְּרָה מִנְּצַח וְהוּד. וְאִי אִיְהוּ